

Dit jaar staan 4 en 5 mei in het teken van 'In vrijheid kiezen'. Tussen 1940 en 1945 werd de democratie in Nederland volledig buitenspel gezet. Van de ene op de andere dag golden andere regels die doorsijpelden in de meest alledaagse dingen. Er was zoveel wat de mensen werd opgelegd en afgenomen, dat er van in vrijheid kunnen kiezen geen sprake meer was. Hoe kun je je een mening vormen als je niet vrij bent om de krant te lezen? Als je de radio moet verbergen, omdat het bezit ervan verboden was? Als journalisten niet meer zonder censuur kunnen schrijven? Als critici de mond gesnoerd wordt? En toch wisten mensen aan informatie te komen. De drang daartoe was bij de meesten groter dan de angst voor mogelijke consequenties bij ontdekking.

In het voorjaar van 1943 verbood de Duitse overheid het bezit van een radio. Via Radio Oranje hoorden mensen het vrije nieuws en werden ze aangespoord zich te blijven verzetten. Veel Nederlanders waren inventief. Ze leverden hun oude toestellen in en knutselden zelf transistorradiotjes in elkaar. In 't Zwaantje woonden twee oude dametjes die stiekem luisterden naar de verboden zenders. Sientje Veelenturf en opoe Vergeer woonden beiden in het Laantje van Kempen. De dames waren echter wat hardhorend, dus zetten ze de radio harder. Zo schalde radio Oranje door de hele buurt. Geschrokken burens vroegen de dames het geluid wat zachter te zetten. Maar dan konden ze niets horen, was het antwoord. Daarop waarschuwde men familie. Piet Lommerse kwam en nam de radio onder zijn arm mee. Sindsdien sloften de dames geregeld over de Rijndijk om bij Lommerse op de boerderij naar de radio te luisteren. Daar konden ze ongestoord het laatste nieuws beluisteren.

Rond diezelfde periode werd papier steeds schaarser, het formaat van de krant was kleiner dan een A4-tje. Gewone kranten verdwenen stuk voor stuk, maar het aantal illegale blaadjes waarin het radionieuws werd verspreid nam steeds meer toe. Het verspreiden van die blaadjes moest in het geheim gebeuren. Werd je gesnapt dan had je echt een probleem. Het waren voornamelijk jonge meiden en vrouwen die de krantjes nonchalant achter een tuinbankje stopten, onder een bloempot verborgen of klein gevouwen onder een kussen lieten verdwijnen. Binnenshuis werd zo'n blaadje ook weer verborgen gehouden totdat het gelezen was en aan een ander werd doorgegeven. Niet alleen het verspreiden maar ook het in bezit hebben van een illegaal krantje kon mensen in problemen brengen. Op een avond in 1944 liepen twee Duitse soldaten naar mensen bij een huis in de Zonneveldstraat om wat te vragen. Om de een of andere onbekende reden lag de illegale krant De Waarheid te drogen op het plaatsje. Deze was speciaal bedoeld voor de Nederlandse communisten. Panc van Hoorn, de bewoner van het huis, was een overtuigd communist en lid van het verzet. Nadat de Duitsers de krant zagen, besloten ze het huis nader te doorzoeken en daarbij vonden ze een verborgen radio. Panc en zijn tienerzoon Cor werden opgepakt. De vrouw des huizes wist gillend en krijsend door een raam te ontkomen. Het was een mooie avond, andere bewoners van de Zonneveldstraat zagen het gebeuren, maar niemand zei of deed iets. Het ging immers om een stel communisten.

Panc en zijn zoon Cor overleefden concentratiekamp Neuengamme in Duitsland niet. Panc geloofde dat het communisme tot een beter, vrij Nederland zou leiden. Zijn beslissing om zich aan te sluiten bij het verzet kostte hem en zijn zoon het leven. Nu staan wij hier allen bij het monument waarop zijn naam en die van Cor vermeld staan in het besef dat zij gestorven zijn omdat zij niet vrij waren in het maken van hun eigen keuzes. Laten we ons beseffen hoe rijk wij zijn dat wij in vrijheid kunnen kiezen en dat ook aan onze kinderen vertellen. Laten we verschillen bespreekbaar maken en niet wegstijven van wat ons zorgen baart. Laat ons gedenken om niet te vergeten welke offers zijn gebracht voor wat wij gewoon zijn gaan vinden. Dan kunnen wij in vrijheid kiezen voor vrijheid!